

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΔΟΣΤΙΚΗ ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"
ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΣ ΚΑΙ ΣΙΑ
ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ 3, ΑΘΗΝΑ

Διευθυντής: Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ταχτικοί συντάκτες: Κ. ΚΑΡΘΑΙΟΣ, ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΦΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΡΟΡΙΤΗΣ, ΚΙΜΩΝ Ι. ΘΕΟΔΩΡΟ-
ΠΟΥΛΟΣ, ΠΑΝΟΣ Δ. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Διαχειριστής: Η ΕΤΑΙΡΙΑ "ΤΥΠΟΣ,"

*Όσα γράμματα ενδιαφέρουν τη Διαχείριση πρέπει
να διευθύνονται:

«ΕΤΑΙΡΙΑΝ «ΤΥΠΟΣ» Σοφοκλέους 3, ΑΘΗΝΑΣ»

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ: Για την Ελλάδα	δρ. 20	το χρόνο.
	» 10	το εξάμηνο.
	» 5	το τρίμηνο.
Για την Αγγλία και Αίγυπτο	£ 1	το χρόνο
	£ 0,10	το εξάμηνο
	\$ 5	το χρόνο
	\$ 3	το εξάμηνο

Και για τα άλλα μέρη ανάλογα

ΦΑΙΝΟΜΕΝΑ ΚΑΙ ΠΡΑΓΜΑΤΑ

ΡΩΤΗΣΑΜΕ τὸ Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας κ. Γληνὸ, ποῖα εἶναι ἡ γνώμη του γιὰ τὴ Μιστριώτικη παράδοσι, ποὺ τόσο ἀποτελεσματικὰ (!!) συνεχίζει ὁ Τορκουεμάδας Χατζηδάκης, πολεμώντας λυσασμένα τὴ γλωσσοεκπαιδευτικὴ ἀναμόρφωσι, καὶ ὁ κ.Γληνὸς μᾶς εἶπε τὰ ἐξῆς, ἐπιγραμματικώτατα:

— Ὁ Μιστριώτης θάφτηκε ὑπὸ τὴν Ἐθνικὴ ἀδιαφορία καὶ ὁ Χατζηδάκης θά ταφεῖ ὑπὸ τὴν Ἐθνικὴ κατάρα!...

Καὶ βέβαια τὸ Ἔθνος γλήγορα, πολὺ γλήγορα, μὲ τὸ δρόμο ποὺ παίρνει τὸ Γλωσσικὸ ζήτημα, θάναυ σὲ θέση νὰ νιώσει πὼς αὐτοὶ ποὺ πολεμοῦνε νὰν τοῦ πάρουν ἓνα ἀγαθὸ, ποὺ μὲ κόστους κόπους ἀπόκτησε, εἶναι ἐχτροὶ του θανάσιμοι, χειρότεροι καὶ ἀπὸ Τούρκους καὶ ἀπὸ Βουλγάρους, καὶ θὰν τοὺς θάψει κάτω ἀπὸ τὸ ἀνάθεμά του.

***

ΠΑΙΑΝΑΣ ἀληθινὸς γιὰ τοὺς ἰδεολόγους κάθε τόπου καὶ κάθε ἐποχῆς, εἶναι τὸ σημερινὸ πρωτοεῖδο ποίημα τοῦ Κώστα Οὐράνη. Ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν ὑπεροχὴ μετάφρασι τοῦ Καρθαίου μας, κλείνει μέσα στοὺς καλοδουλεμένους στίχους του, σὰν ἀπόσταγμα, ἅλη τὴν ἰδεολογία τοῦ μεγάλου Ἰσπανοῦ συγγραφέα, ποὺ μὲ τὸν Δὸν Κιχῶτη του μᾶς ἔδωκε τὸν αἰώνιο τίτλο τοῦ εὐγενικοῦ ἰδεολόγου ποῦ, κλη-

γώντας ἅπιαστα ὄνειρα, τραβάει μπροστὰ, πάντα μπροστὰ, ἀδιαφορώντας ἂν οἱ πραχτικοὶ ἀνθρώποι, ποὺ μπακαλεύονται τὸ κάθε τι γιὰ νὰ πετύχουνε στὴ ζωὴ, τὸν κοροιδεύουνε ἢ τὸν παίρνουνε γιὰ παλαβό.

Οἱ Δὸν Κιχῶτες πᾶν μπροστὰ
καὶ οἱ Σάντσοι ἀκολουθᾶνε...

Ἀλήθεια τραγικὴ αὕτη, ποὺ τὴ νιώθουν καὶ τὴ χαίρονται μόνο οἱ ἀγωνίζοντες γιὰ μιὰν ἰδέα ἱερῆ, οἱ οἱ ἔχουνε ἀφιερῶσει σ' ἓναν τέτιον ἀγῶνα τὴ ζωὴ τους. Μόνο αὐτοὶ χαίρονται τὸ δικαίωμα τῆ ζωῆς: «Σκασμός!» στοὺς ὀρθολογιστὲς καὶ συμφεροντολόγους Σάντσους, καὶ νὰ χαμογελοῦν περιφρονητικῶς σὰν τοὺς λοξοβλέπουνε νὰ μαζώνουν ἀπὸ τὸν μῦθο τοῦ Καρθένιου τὰ χροστὰ νοήματα καὶ νὰν τὰ γεπώνουν. Τί τὰ θέλετε! Πάντα στὴ ζωὴ θὰ ὑπάρχουνε Δὸν Κιχῶτες ποὺ θὰ τραβᾶνε περὶφρανα μπροστὰ, καὶ πάντα θὰ ὑπάρχουνε Σάντσοι ποὺ θὰν τοὺς ἀκολουθοῦνε δουλικῶς, καθάνα στὸ γάβδαρά τους, γιὰ νὰ κερδίσουν κανέναν νησί ἢ μερικὲς κλωτσιὲς στὰ καπούλια...

***

ΑΠΟ τὸ Ὑπουργεῖο τῆς Ἐθνικῆς Οἰκονομίας (Διευθυνσις Ἐμπορικοῦ Ναυτικοῦ) δῆγχε ἓνα βιβλίον: «Ἀστρονομικαὶ ἐφημερίδες πρὸς χρῆσιν τῶν ναυτικῶν διὰ τὸ ἔτος 1920», ποὺ καὶ ὁ πρόλογός του, σύντομος, στὴν ἀρχὴ, καὶ οἱ πολυεῖλιδες ὀδηγίες του, στὸ τέλος, ἅλα γραμμένα στὴ Δημοτικὴ — σὲ μιὰ δημοτικὴ μπερδεμένη καὶ ὀπωσδήποτε ἀκανόνιστη, ἀλλὰ πάντα Δημοτικὴ. Ἡ σημασία τοῦ βιβλίου αὐτοῦ εἶναι μεγάλη, ὄχι μονάχα γιὰτὶ εἶναι βιβλίον ἐπίσημο, νὰ ποῦμε, βγαλμένο ἀπὸ Ὑπουργεῖο, καὶ συνεχίζοντας ἔτσι τὴν καλὴ ἀρχὴ ποὺ ἀρχισε νὰ γίνεται, νὰ βγαίνουνε δηλ. διάφορα ἐπίσημα ἔγγραφα καὶ φυλλάδια (ὀδηγίες γιὰ τοὺς φορολογούμενους, ἔμπορικὰ βιβλία κλπ.) στὴ δημοτικὴ, μὰ καὶ γιὰτὶ ἀκόμα αὐτοὶ ποὺ ἔχουνε γράψει τὸ βιβλίον αὐτὸ (κ.κ. Γ.Μ. Χόης καὶ Γ. Μ. Ράλλης, πλωτάρχες κάλλοτε καθηγητὲς στὴ Ναυτικὴ Σχολή), ἔρχονται νὰποδείξουνε μ' αὐτὸ πὼς ἡ Δημοτικὴ γλῶσσα ἀρκεῖ καὶ ὑπεραρκεῖ νὰ ἐκφράσει κατὰ τίς πρὸ ἀφηρημένους ἔννοιες, ὅπως εἶναι τὰ μαθηματικὰ — καθὼς τὸ πρωτοπαπδεῖξε ὁ κ. Πάλλης μὲ τὸ «Ἡλιοφῆγγαρό» του καὶ μὲ τὴν μετάφρασι τοῦ «Ἀδολοῦ λογισμοῦ» τοῦ Κάντ.

***

ΣΕ μιὰ ἀνακειμενικὴ κριτικὴ τοῦ συνεργάτη μας Πηννα Γκόλφη γιὰ τὸ τελευταῖον του ἔργον ὁ «Πόλεμος», ὁ κ. Ξενόπουλος ἀπάντησε στὸ «Ἔθνος» μ' ἓνα λίβελλο. Γιατὶ βέβαια γιὰ λίβελλος πρέπει νὰ χαρακτηρισθεῖ, ὅταν μὴ ἔχοντας τί νὰπαντήσεις σπὶς σκαβοὺς κατηγορίες ποὺ σοῦ παρατάσσει ὁ ἄλλος, τοῦ ἀντιτάσσεις περιφρονητικῶς τὸ... ἐπάγγελμά του. Ἀπὸ τότε τὸ ἐπάγγελμα ὄρχισε νὰποτιλεῖ τίτλον σαθοῦς κριτικῆς, αὐτὸ μόνο ἢ εὐσυνειδησία τοῦ κ. Ξεν. τὸ ἔθεσε. Γιὰ μᾶς καὶ γιὰ ἄλλο τὸν κόσμο τὸ ἐπάγγελμα τοῦ κριτικοῦ δὲν ἔχει καμιά σημασία. Εἶτε συμβολαιογράφος εἶναι ὁ κριτικὸς, εἶτε δημόσιος ὑπάλληλος, καὶ μάλιστα καὶ ἀργόμιστος, αὐτὸ μόνον:

κοινωνική θέση του καθενός μπορεί να έχει κάποια βαρύτητα, που δεν μπορεί να επηρεάσει ολότελα την αξία μιας καθαρής φιλολογικής γνώμης. Μά ο κ. Ξεν. έχει βέβαια κάθε λόγο να μην είναι ενθουσιασμένος με τους κριτικούς του «Νουμά». Στους εύκολους δημοσιογραφικούς επαινούς των εφημερίδων που συνεργάζεται, και στις δάφνες που του φόρτωσε ο κ. Μενάρδος, οι κριτικοί του «Νουμά» όχι μία, μα πολλές φορές, βοεθήκανε στην ανάγκη να του θυμίσουν με σκληρή γλώσσα και «αφ' ύψηλου» — όπως το λέει ο ίδιος — τη θλιβερή αλήθεια πως ο συγγραφέας του δε σέβεται τον εαυτό του, και που δεν αποκασίζει να γίνει ιεροφάντης της Τέχνης, δεν μπορεί, και με όλο το δημοσιογραφικό συναδερφικό καθημερινό λιβάνισμα, παρά να ακατανήσεν στο σημείο που έχει ξεπέσει σήμερα ο κ. Ξ. φιλολογικά. Ο κ. Ξ. σα βγαίνουμε και του τονίζουμε αυτές τις πικρές αλήθειες, φωνάζει πως αυτά τα λέμε γιατί φτонуύμε τη δόξα του. "Ας πιστέψει ο κ. Ξ. πως δεν τον φτонуύμε. "Ας την έχει κι ως την χαίρεται τέτοια δόξα. "Αν εμείς καταγινόμαστε με το άτομό του, δεν είναι γιατί αποδίδουμε καμιά ξεχωριστή σημασία στο έργο του, παρά — όπως κι άλλοτε το γράψαμε — γιατί τον παίρνουμε για αντιπροσωπευτικό τύπο, και σύμφωνα με την αντίληψη που έχουμε εμείς για την Τέχνη, χτυπάμε στο πρόσωπό του απλούστατα τη φιλολογική τσαρλατανιά κι άσυνειδησία. Ο κ. Ξεν. κι όλοι οι όμοιοί του, πρέπει να το νοιώσουν πια καλά. Στη δημιουργική αυτή κι επαναστατική εποχή που ζούμε, κάθε έργο που δεν παρουσιάζεται με απόλυτη φιλολογική ειλικρίνεια και με αυστηρά καθωρισμένη κοινωνική κοσμοθεωρία, δεν μπορεί να γίνει ανεχτό και θα χτυπηθεί αλύπητα από τις στήλες του «Νουμά». Λίπλα στο κοινό του Ξεν., υπάρχει κι άλλο ένα κοινό: το δικό μας κοινό, που έννοει να υποτάξει στη δοκιμασία της πύθ αυστηρής κριτικής κάθε παραδομένη παλιά ή νέα αξία, για να δοκιμάσει το μέτρο της αντοχής της.

***

Ο κ. Ξεν. υπόσχεται στο άρθρο του να αναερίσει τις ανακρίβειες του κριτικού μας και δεν αναερί ούσιαστικά καμιά. Απλούστατα επιχειρεί να τις δικαιολογήσει με τη συνειδημένη του δικολαβική μέθοδο. Όμολογεί πως μία φορά εΐτανε διαδός του Σκαλίτη, ύστερα του Ψυχάρη και πως έπειτα τους πρόδωσε και τους δυό. Σωστά. Για να επιμείνει και νεις σε μιὰ ιδεολογία και να φορτωθεί τις εδύνες της, πρέπει να έχει σκληρό χαρακτήρα κι όχι τον επιτήδειο και πλαδαρό χαρακτήρα του κ. Ξεν. Αυτές είναι παλληκαριές, που χρειάζονται γερές πλάτες κι ανθρώπους πλασμένους για τον αγώνα. Διαμαρτύρεται ακόμα πως τα έργα του δεν ξαναγουρίζουνε όλα μόνο γίρε σε δυό τρία πρόσωπα, στερεότυπα σχηματισμένα, παρά πως υπάρχει αφάνταστος πλούτος προσώπων και τύπων. Κ' έπειτα; Οι κριτικοί του «Νουμά» αδιαφορούνε αν το προσωπικό του είναι φτωχό ή πλούσιο. Κείνο που μας ενδιαφέρει εμάς, είναι πως τα πρόσωπά του ο κ. Ξ. τα παίρνει και ταποιδεί με δημοσιογραφική επιπολαιότητα και χρωματωσιά, πως ή ματιά του ή άστική δεν μπορεί να ιδεί κάτω από την επιφάνεια του πύθ συνηθισμένου

και του τριμένου, πως τα έργα του δεν τα φλογίζει καμιά θερμή πνοή, που είναι το σημάδι το άλιδευτο του αληθινού συγγραφέα. Στη ριζική αυτή κατηγορία φυσικά δεν έχει τίποτα να αντιτάξει, κ' έτσι περιορίζεται να συζητεί και να νοσοτολογεί πάνω στις λεπτομέρειες της κριτικής μας. Κ, επιτέλους, αφού θέλει να φαίνεται πως δε μας λογαριάζει, είναι περιττό να υπογραμμίζει ατάρεσκα κάθε τυχόν καλή φράση που είχαμε την υποχρέωση να πούμε γι' αυτόν, πως π. χ. ο κ. Ξεν. είναι ένα χροακοπημένο ταλέντο. Με λίγες λέξεις: Ο κ. Ξεν. φωνάζει, φωνάζει πολύ. Αί, λοιπόν. Σημάδι άλιδευτο πως το κριτικό μαχαίρι βρήκε στο κόκαλο.

***

ΑΠΟ την Άγγλία ήρθε τον περασμένο Σεπτέβρο άποστολή οδοποιίας. Συμφωνήθηκε ώστε το Υπουργείο της Συγκοινωνίας να έχει έτοιμα τα σχέδιά του τον περασμένο Γεννάριο. Θάν το πιστέψει το κοινό πως ακόμα ως τώρα τα σχέδια δεν έτοιμάστηκαν, και πως στο μεταξύ ξοδεύει το έθνος, χωρίς σκοπό, για τη συντήρηση της άποστολής, φαίνεται πως οι ειδικοί του Υπουργείου είναι φυγόπνοοι, άκατάστατοι και φλύαοι. Χάνουν τον καιρό τους στο να συζητούν άερα, με μιὰ πρόφαση ή άλλη άποφεύγουνε να δουλέψουν προς παρασκεβή των σχεδίων, και όταν σημασωνθεί συνέντευξη, δεν κοιτούν την δόξα τους, παρὰ σπάνουν όποτε τους κατέβει. Τι έντύπωση που πρέτει να κάνουμε στους ξένους! Με τα συστήματά μας κατασκευάζουμε μισέλληνες. Αυτό είναι το αποτέλεσμα του να κυβερνούν τις δημόσιες υπηρεσίες θεωρητικοί και όχι πραχτικοί άντρες.

ΤΟ ΛΟΥΛΟΥΔΙ

ΣΤΟ Α. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟ

Του Μαγιού δροσόλουστη ροδαλή αΐγούλα
πριν γλακοξυπήσουνε τα τρελλά πουλιά,
σ' άνανθη του κήπου μου σιοτεινή ακρούλα,
λουλουδάκι φύτρωσε μ' αΐλικη θωριά·
κ' έβουαζε παιδιάτικη χαρωπή ζωούλα,
κι από τα φυλλάκια του στάλαζε δροσιά.

Κι από τότες π' άνθισε τ' όλικο λουλούδι,
έπαψε νακούγεται κάθε δειλινό
και του γιωνή τ' άγαρο θλιβερό τραγούδι
και του γούλλου τ' άπατο σιγοθρηνητό·
τόν καμμό τους έγιανε το μικρό λουλούδι
που θαρροΐσες έμοιαζε ναΐταν μαγικό.

Κι από τότες π' άνθισε, κάθε βράδι - βράδι,
κάποιο κούφιο λήγωμα γέρονε τα δεντρά,
κάποιο θεΐρ μάγεμα δένει το σκοτάδι,
που σφιχταγκαλιάζεται με τη σιγαλιά·
κ' είναι της καρδούλας μου τ' άφανο μαγνάδι
το λουλούδι π' άνθισε μ' αΐλικη θωριά.

Του Μαγιού δροσόλουστη ροδαλή αΐγούλα,
πριν γλακοξυπήσουνε τα τρελλά πουλιά,
έβουσε το λουλούδο χαρωπή παιδούλα,
μιὰ πανόρια στόλισε και τρανή καρδιά.
Λάρισα ΣΟΦΙΑ ΛΑΖΟΠΟΥΛΟΥ